

РЕШЕНИЕ

№ 4610

гр. София, 13.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 88 СЪСТАВ, в публично заседание на деветнадесети април през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: КИРИЛ СТ. ПЕТРОВ

при участието на секретаря БОЖИДАРА П. КУБАДИНОВА
като разгледа докладваното от КИРИЛ СТ. ПЕТРОВ Гражданско дело № 20211110127604 по описа за 2021 година

Съдът е сезиран с искова молба на ИВ. ИГН. Д., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. „Лерин“ № 19 срещу ДР. В. ДР., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж.к. „Сердика“, бл. 18, вх. А, ет. 6, ап. 12 за признаване на установено по отношение на ответника, че последният дължи на ищеца сумата от 11 500 лв., представляваща дължима сума по издаден запис на заповед на 27.04.2020 г.

Ищецът твърди, че на 27.04.2020 г. ДР. В. ДР. е издал в негова полза запис на заповед, чрез който се задължил безусловно и неотменимо да заплати на поемателя сумата от 11 500 лв. Съгласно записа на заповед, същият е платим на падеж – 01.09.2020 г., безусловно и без протест, с място на плащане гр. София, бул. „Столетов“ № 98, ет. 2, ап. 5. Длъжникът не изплатил посочената сума на падежа и до момента задължението не било изплатено.

Ищецът подал заявление по чл. 417 ГПК срещу ответника, по което било образувано частно гр. дело № 56810/2020 г. по описа на СРС, но тъй като длъжникът подал възражение срещу издадената заповед, се предявява и настоящият установителен иск за съществуване на вземанията. Моли същият да бъде уважен, както и да се присъди законната лихва от 16.11.2020 г. до окончателното изплащане на дължимото. Претендират се и разноси за заповедното и исковото производство.

В законоустановения срок по чл. 131, ал. 1 ГПК е ангажиран отговор на исковата молба от ответника. Не оспорва, че е издал записа на заповед. Твърди, че с ищеца били в

преддоговорни отношения за сключване на заем, поради което бил издаден запис на заповед. Заемната сума обаче не била предадена. Моли за отхвърляне на иска. Претендира разноси.

Софийски районен съд, като прецени събраните по делото доказателства и доводи на страните съгласно чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното:

Правната квалификация на иска е: *чл. 422, ал. 1 във вр. с чл. 415, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 535 ТЗ.*

На 16.11.2020 г. ищецът подал в Софийския районен съд заявление за издаване на заповед за изпълнение и изпълнителен лист срещу ответника. По образуваното ч. гр. д. 56810/2020 г. по описа на СРС, 88 състав е била издадена заповед за изпълнение и изпълнителен лист. Ответникът по настоящото производство е подал в срок възражение против заповедта за изпълнение по чл. 414, ал. 2 ГПК, което е довело до предявяването на настоящата искова молба. Предявеният установителен иск по реда на чл. 422 ГПК е допустим, тъй като е предявен в срок в резултат от своевременно депозирано възражение от длъжника в заповедно производство, имащо за предмет същото вземане.

Представен е в оригинал /в заповедното производство/ запис на заповед от 27.04.2020 г. издаден от Драгомир Веселинчов Д. в полза на ИВ. ИГН. Д.. Ответникът не оспорва, че е подписал процесният запис на заповед. За да има изпълнителна сила, записът на заповед следва да съдържа предписаните в разпоредбата на чл. 535 ТЗ реквизити, като тяхната кумулативна наличност обуславя действителността на мениелничния ефект. Записът на заповед като абстрактна ценна книга на заповед представлява едновременно основание и доказателство за пораждане на паричното вземане в полза на ремитента /поемателя/ или на последния джиратар, което е материализирано в мениелничния ефект. Съгласно *ТР № 1/2004 г. от 28.12.2005 г. на ВКС по д. № 1/2004 г., ОСТК* за да е редовен записът на заповед от външна страна, е необходимо самият документ да е назован „запис на заповед“, както и в самия текст на същия да е изписан изразът „запис на заповед“, както предписва правната норма, регламентирана в чл. 535, т. 1 ТЗ.

В представената ценна книга се съдържа наименованието “запис на заповед”, както в заглавието на документа, така и в текста на същия. Налице е безусловна клауза за заплащане на определена парична сума от 11 500 лева. В мениелничния ефект като място на издаване е определен гр. София, като място на плащане – гр. София, бул. „Столетов“ № 98, ет. 2, ап. 5, като процесният запис на заповед е издаден на 27.04.2020 г. и е положен подпис от издателя ДР. В. ДР.. Ценната книга е платима на падеж – 01.09.2020 г. Видно от съдържанието на представения запис на заповед, в него изрично е включена графа „падеж на плащане“ и в нея е отбелязана конкретна дата 01.09.2020 г., с което падежът е определен по реда на чл. 486, т. 4 ТЗ – на определен ден.

Следователно, налице е редовна ценна книга, с всички предвидени в разпоредбата на чл. 535 ТЗ реквизити.

Предмет на делото по предявен установителен иск по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК в

хипотеза на издадена заповед за изпълнение по чл. 417, т. 9 ГПК въз основа на запис на заповед е вземането по редовен от външна страна менителничен ефект. Записът на заповед е от категорията на абстрактните сделки, предвид което основанието не е елемент от фактическия състав на сделката и не обуславя нейната действителност. Поначало обаче записът на заповед служи за обезпечаване на вземане по каузално правоотношение, което може да е възникнало в резултат от проявлението на различни юридически факти. Именно каузална сделка обикновено е непосредствената причина за менителничното задължаване. Ето защо при надлежно въведени от страните в производството твърдения и възражения за връзка между записа на заповед и каузалното правоотношение, съдът е длъжен да изследва наличието на такава връзка /виж *решение № 127/12.07.2013 г. по търг. д. № 274/2012 г., II т. о., ВКС/.*

Относно възможната връзка между записа на заповед и каузално заемно правоотношение съдебната практика разграничава три хипотези – твърдения за налично заемно правоотношение, твърдения за обещание за заем, при което сумата не е предадена и твърдение за преддоговорни отношение по бъдещо, несклучено заемно правоотношение.

Когато се твърди наличието на каузално заемно правоотношение следва страната, която твърди наличието на каузалното правоотношение, да докаже предаването на сумата. Заемът е реален договор, който се сключва с предаването на сумата. Твърдението на ответника, че не е получавал сумата, изключва възражението за наличие на валидно каузално правоотношение между страните по договор за заем. При това положение следва да се приеме, че представеният по делото редовен запис на заповед като абстрактна сделка, представлява годно основание за присъждане в полза на поемателя на сумата, с която издателят се е обогатил за сметка на поемателя, без да е необходимо да бъдат изследвани евентуалните каузални правоотношения между страните /виж *решение № 45 от 31.03.2016 г. по т. д. № 1029/2015 г. на II т. о. на ВКС, определение № 60342 от 8.06.2021 г. на ВКС по т. д. № 1330/2020 г., II т. о./.*

При направено от издателя на менителничния ефект възражение обаче, че записът на заповед е издаден във връзка с постигнато съгласие за сключване на договор за заем, по който сумата не е предадена, се твърди наличие на т. нар. „обещание за заем“ по чл. 241 ЗЗД. В тази хипотеза ответникът не дължи сумата по записа на заповед, ако докаже постигане на съгласие за сключване на заема и връзка между обещанието за заем и издаването на ценната книга в полза на поемателя - ищец, установяването на която може да стане включително и с гласни доказателства, поради липсата на законова забрана за това.

Подобно е разрешението относно разпределението на доказателствената тежест при възражение на длъжника по записа на заповед, че ценната книга обезпечава задължение по бъдещ договор за заем /липса на постигнато съгласие за сключване на договора/ и наличие единствено на преддоговорно отношение. В този случай издателят следва да докаже преддоговорното отношение за заем, както и че именно по повод на него е издадена ценната книга, като за тези обстоятелства са допустими свидетелски показания. Установяването от ответника на посочените факти води до неоснователност на претенцията по прекия

менителничен иск /виж решение № 38/07.04.2015 г. по т. д. № 1008/2014 г., I т. о. на ВКС, решение № 20 от 19.06.2018 г. по т. д. № 1151/2017 г., I т. о. на ВКС/.

Предвид релевираното с отговора на исковата молба възражение от ответника, че процесният запис на заповед бил издаден, тъй като страните се намирали **в процес на преддоговорни отношения на етап постигнато съгласие за сключване на договор за заем, като заемната сума не е предадена** /виж отговора на исковата молба – л. 19/, то за настоящия съдебен състав е възникнало задължение за изследване на наличието на бъдещо, несклучено каузално правоотношение, служещо за основание на менителничния ефект. Ответникът не дължи сумата по запис на заповед, ако докаже постигане на съгласие за сключване на заема и връзка между обещанието за заем и издаването на ценната книга в полза на поемателя – ищец /по който начин е разпределена и доказателствената тежест с определение от 03.01.2022 г./.

В провело то се на 19.04.2022 г. открито съдебно заседание е проведен разпит на свидетеля Д. Др. В. /син на ответника/. Свидетелят В. си спомня, че преди около две години, около Великден, ответникът се разбрал с ищцата същата да му предостави заем. Твърди, че се стигнало до задължаване на ответника по запис на заповед, но без действително да е получил пари в заем. Допълва, че не му е известно след издаването на процесния запис на заповед между ищцата и ответника в настоящото производство да е сключван договор за заем в писмена форма, както и, че не знае в кой ден и къде е подписан процесният запис на заповед.

В случая ответникът изрично сочи, че освен преддоговорни отношение между страните **е постигнато и съгласие за сключване на договор за заем**, но заемната сума не е предадена, поради което и в тежест на ответника е да установи не само преддоговорните отношения между страните, но и наличието на съгласие – обещание за заем. Настоящият съдебен състав намира за необходимо да посочи, че твърденията за налично преддоговорни отношения и обещание за сключване на договор за заем не освобождават ответника от доказването на твърдените факти при условията на пълно и главно доказване. Възможността при липса на сключен договор за заем, ответникът да се ползва от свидетелски показания, т. е. избягването на забраната на чл. 164, ал. 1, т. 3 ГПК, не променя необходимостта от наличието на пълно и главно доказване на твърденията на ответника.

Съдът намира, че ответникът не установява, че издаването на процесния запис на заповед е във връзка с конкретни **преддоговорни отношения на етап постигнато съгласие за сключване на договор за заем, поради което да е отпаднала нуждата от обезпечаване на задължението по окончателния договор**.

Показанията на свидетеля В. изцяло възпроизвеждат защитната теза на ответника. От една страна, съдът отчете възможната евентуална заинтересованост на свидетеля, който е син на ответника. От друга страна, липсва конкретика в показанията на свидетеля. Показанията не са детайлни и подробни. Свидетелят В. не сочи сума, за която страните да са се разбрали да бъде дадена в заем. За да е налице обещание за заем и съгласие за сключване на договор за заем /както се твърди в отговора на исковата молба/, то следва в преговорите

между страните да е достигнато до съгласие за предаване в заем на конкретно определена сума. Освен това е необходимо при евентуално постигнато съгласие, страните да са уговорили и параметри на заемното правоотношение. Свидетелят не дава сведения в тази насока. За установяване връзката на каузалното правоотношение с обещание за заем е важно и установяване на уговорения между страните падеж на договора за заем. Относно връзката между падежа на записа на заповед и изискуемостта на задължението по каузалното правоотношение е налице постоянна съдебна практика - *решение №108 от 22.07.2014 г. по т. д. № 2418/2013 г. на I т. о. на ВКС, решение № 171 от 11.11.2014 г. по т. д. № 2913/2013 г. на I т. о. на ВКС, решение № 86 от 18.06.2013 г. по т. д. № 139/2012 г. на II т. о. на ВКС, решение 81 от 12.08.2016 г. по т. д. 3675/2014 г. на I т. о. на ВКС, решение № 252 от 21.03.2018 г. по т. д. № 951/2017 г. на II т. о. на ВКС, решение № 59 от 29.05.2019 г. по т. д. № 1680/2018 г. на II т. о. на ВКС*. Няма спор, че е необходимо доказването на връзката между издадения запис на заповед и обещанието за заем, а важно в тази насока е какви са били уговорките на страните за падежа на бъдещия договор за заем. Ответникът с отговора на исковата молба твърди формирано съгласие за договор за заем, каквото по производството не се установява.

Доколкото липсват други доказателства, които да подкрепят твърденията на Д.В., съдът приеме, че възражението на ответника за наличие на преддоговорни отношения на етап постигнато съгласие за сключване на договор за заем, във връзка с което е бил издаден процесният запис на заповед, е неоснователно. Поради това и доколкото в хода на производството се установи, че ищецът основава иска си за вземане по редовен от външна страна запис на заповед, въз основа на който е издадена заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК, предявеният иск ще се уважи изцяло. Претендираната от ищеца с исковата молба сума в размер на 11 500 лв. ще се присъди ведно със законната лихва от 16.11.2020 г. до изплащане на вземането.

По разноските:

Предвид изхода на спора право на разноски има само ищецът. Ответникът е релевира в срок възражение с правно основание чл. 78, ал. 5 ГПК за прекомерност на претендираните от страна на ищеца разноски за заплатено адвокатско възнаграждение за един адвокат в настоящото производство, което се явява частично основателно. Съобразно правната и фактическа сложност на делото и извършените процесуални действия, съдът намира, че възнаграждението за исковото производство на ищеца следва да се намали на 900 лв. Предвид изложеното на ищеца ще бъдат присъдени разноски в общ размер на **1 130 лв.**, от които 230 лв. за заплатена държавна такса в исковото производство и 900 лв. за адвокатско възнаграждение. Доколкото от страна на ищеца не е направено искане за присъждане на разноски в заповедното производство, съдът не следва да присъжда такива, а и в заповедното производство не е направено искане за присъждане на разноски – виж *определение № 499 от 23.06.2010 г. по ч. т. д. № 55/2010 г., I т. о. на ВКС*.

Така мотивиран, **СОФИЙСКИЯТ РАЙОНЕН СЪД**

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения от ИВ. ИГН. Д., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. Столетов № 98, ет. 2, ап. 5, срещу ДР. В. ДР., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж.к. „Сердика“, бл. 18, вх. А, ет. 6, ап. 12, положителен установителен иск *по чл. 422, ал. 1 във вр. с чл. 415, ал. 1 от ГПК, вр. чл. 535 ТЗ*, че ДР. В. ДР. дължи на ИВ. ИГН. Д., сумата от **11 500 лв.**, представляваща дължима сума по издаден от ДР. В. ДР. в полза на ИВ. ИГН. Д. запис на заповед от 27.04.2020 г., платим на падеж - 01.09.2020 г., безусловно и без протест, ведно със законната лихва върху сумата от датата на подаване на заявлението – 16.11.2020 г. до окончателното изплащане на задължението, за която сума е издадена заповед от 08.03.2021 г. за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК по ч. гр. д. № 56810/2020 г. по описа на СРС, 88 състав.

ОСЪЖДА ДР. В. ДР., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж.к. „Сердика“, бл. 18, вх. А, ет. 6, ап. 12, да заплати на ИВ. ИГН. Д., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ул. Столетов № 98, ет. 2, ап. 5, *на основание чл. 78, ал. 1 ГПК*, сумата от **1 130 лв.** – разноси в настоящото производство.

Решението може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____